

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ПРИНЦИПУ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Д-р., екон. наук, проф. Назаренко І.М.
Сумський національний аграрний університет

Економічні, політичні виклики, форс-мажорні обставини не створюють сприятливої платформи для діяльності та розвитку підприємств. Відтак, реальність сьогодення актуалізують питання проведення своєчасної та якісної діагностики, яка дозволить ідентифікувати ряд труднощів, які реально загрожують бізнес-суб'єктам функціонувати та розвиватися на безперервній основі. Безперервність - один з домінантних принципів бухгалтерського обліку, аудиту та економічної безпеки. В науковому соціумі, нормативних документах існує значна кількість підходів щодо інтерпретації принципу безперервності.

Розглядаючи безперервність в якості основного принципу функціонування системи забезпечення економічної безпеки, ідеологія полягає в тому, що система забезпечення економічної безпеки підприємства повинна мати безперервний характер. Це обумовлено тим, що в умовах ринкової економіки небезпеки, загрози та ризики мають перманентний характер [1, С. 42].

Згідно вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [4] принцип безперервності передбачає, що оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати й надалі. Водночас, у відповідності до вимог Концептуальної основи фінансової звітності [2], основоположним припущенням щодо безперервності є те, що фінансові звіти складаються на основі припущення, що суб'єкт господарювання є безперервно діючим і залишатиметься діючим в осяжному майбутньому. В МСА 570 (переглянутий) «Безперервність діяльності» зазначено, що згідно з припущенням про безперервність діяльності, як основи для бухгалтерського обліку, фінансова звітність складається на основі припущення, що суб'єкт господарювання є діючим на безперервній основі та продовжуватиме свою діяльність в осяжному майбутньому [3].

В даному контексті доцільно стверджувати, що принципу безперервності притаманна міждисциплінарність, а головний акцент в інтерпретації здійснюється на припущенні про безперервну діяльність в стратегічній перспективі. Означуване посилює актуальність систематизації підходів до діагностики дотримання принципу безперервності в діяльності підприємств з позиції практичного аспекту. Зважаючи на основоположність принципу безперервності в практиці, слід зазначити, що в сучасних динамічних умовах актуалізується необхідність розширення оціночних позицій, які базуватимуться на застосуванні відповідних процедур, спрямованих на оцінку можливості функціонування підприємств на безперервній основі в стратегічній перспективі, яка враховуватиме ефективність використання наявного потенціалу бізнес-суб'єкта, його незалежність та реальну можливість до розвитку. Відповідна оцінка в даному контексті буде обґрунтована з міждисциплінарної позиції з акцентуванням уваги на забезпеченні безпеки бізнесу. Враховуючи факт, що в сучасних транспарентних умовах ведення підприємницької діяльності істотно розширився перелік підприємств, які повинні оприлюднювати річну фінансову звітність (консолідовану звітність) разом з звітом аудитора, відповідно, позитивним аспектом в даному контексті є те, що обов'язковим розділом звіту аудитора є «Суттєва невизначеність щодо безперервності діяльності», інформація якого базується на аудиторських доказах, отриманих шляхом практичної імплементації значної кількості аналітичних процедур.

Так, оцінка можливості функціонування підприємства на безперервній основі, яка базується на методологічних засадах незалежного контролю, дозволяє реалізувати комплексний діагностичний процес за результатами якого можна чітко ідентифікувати деструктивні фактори, які здійснюють негативний вплив на рівень економічної безпеки та, у випадку наявності, об'єктивно оцінити тенденції розвитку суб'єкта господарювання. Найсуттєвішим та позитивним результатом застосування такого підходу в управлінській діяльності бізнес-суб'єкта є наступне: *по-перше*, суттєво розширюються та параметрично формалізуються діагностичні індикатори, які базуються на оцінці подій та умов з чітким дотриманням критеріїв їх розмежування (фінансові, операційні та інші), які дозволяють комплексно здійснити прогнозування здатності суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі; *по-друге*, виявляються чинники, які деструктивно впливають на діяльність підприємств в стратегічній перспективі; *по-третє*, забезпечується достовірна інформаційна підтримка управлінського процесу; *по-четверте*, зовнішні аудитори можуть скоординувати роботу відділу внутрішнього контролю бізнес-суб'єкта з позиції досліджуваної проблематики, а також забезпечити генерування та подальшу внутрішню імплементацію комплексу контрольних процедур, які забезпечать ідентифікацію подій, що ставлять під сумнів можливість суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі.

Крім того, означувана проблематика актуалізує необхідність пошуку та імплементацію нових інструментів та методів діагностики можливості дотримання підприємством принципу безперервності, що передбачає доцільність застосування у практичній площині аналітичного інструменту – математичного апарату, який базуватиметься на когнітивних методах, які створять можливість на основі реалістичної оцінки провести адаптивне прогнозування економічного розвитку підприємства.

З метою усунення фрагментарності в діагностичному процесі доцільно застосовувати методи якісного аналізу, які базуватимуться на аналізі інформації та методах збору додаткової інформації, а також методи кількісного аналізу. Ще одним важливим аспектом в діагностичному процесі є оцінювання одночасності дотримання принципу безперервності та інших домінантних принципів функціонування систем забезпечення безпеки бізнес-суб'єкта.

Беззаперечним є факт, що в сучасних ускладнених умовах перелік означуваних заходів в досліджуваному контексті не є кінцевим, а тому кожний суб'єкт господарювання повинен розробляти власний підхід організації діагностичного процесу, результати якого дозволять моделювати оптимальний сценарій розвитку, ідентифікувати інструменти та механізми, які забезпечать комплексну імплементацію взаємоузгоджених стратегічних управлінських ініціатив для досягнення цілей щодо діяльності підприємства на безперервній основі.

Література: 1. Гнилицька Л. Теоретико-методологічний інструментарій формування системи забезпечення економічної безпеки підприємства. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 9. С. 37 – 45. 2. Концептуальна основа фінансової звітності IASB : стандарт : Концепція від 01.09.2010 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_009/page2. 3. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016-2017 р. Міжнародна федерація бухгалтерів. Аудиторська палата України. Київ. 2018. Ч.1. 1142 с. 4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.